

УДК 378:37.034

РОЗВИТОК КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ В ЕПОХУ ВІРТУАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ

Козак С.О.

Науковий керівник – канд. філос. наук, доц. Дашенкова Н.М.
Харківський національний університет радіоелектроніки, каф. філософії
м. Харків, Україна
e-mail: svitlana.kamenetska@nure.ua

The development of students' communicative competence is an important component of their personal, educational, and professional growth in the modern era. Communicative competence encompasses a range of important skills that help effectively communicate through electronic means of communication: the ability to express thoughts clearly, active listening and understanding of others' viewpoints, analysis and critical evaluation of information, adaptation to different communication formats, and demonstration of politeness and respect towards the interlocutor. The ability to interact effectively through digital technologies allows students to build a network of professional contacts, acquire new opportunities, and realize their potential in various fields of activity.

У сучасному світі, де використання віртуальних засобів спілкування набуває все більшого поширення, розвиток комунікативної компетентності студентів стає важливою складовою їхнього особистого, освітнього й професійного зростання. В епоху віртуальних комунікацій уміння ефективно спілкуватися через цифрові канали стає необхідним.

У зв'язку з нестабільною ситуацією та безпековими обмеженнями в країні дистанційне навчання студентів вищих навчальних закладів стало важливою формою освіти. За останні роки кількість студентів, які навчаються в онлайн форматі, значно збільшилася, досягнувши вражаючої цифри більше ніж 50% від загальної кількості студентів. Це свідчить про те, що віртуальне навчання стає все більш поширеним і доступним [1].

Для студентської аудиторії дистанційна форма взаємодії має свій ряд переваг. *По-перше*, студенти отримують можливість взаємодіяти з колегами та викладачами незалежно від географічних обмежень, що розширює їхні можливості співпраці та навчання. *По-друге*, можливість створення різноманітних професійних контактів через віртуальні платформи відкриває нові перспективи для кар'єрного зростання. *По-третє*, набуття комунікаційних навичок допомагає студентам критично оцінювати інформацію та робити обґрунтовані висновки. Крім того, *по-четверте*, цей процес сприяє самодисципліні та відповідальності студентів у виконанні завдань. Все це робить розвиток комунікативної компетентності ключовим для успішного навчання та кар'єрного росту.

Однак, разом з цим виникають певні виклики, зокрема, відсутність прямого контакту з викладачем та колегами, що ускладнює процес

вивчення матеріалу та обміну ідеями. Зменшення зовнішніх регуляторів організаційного характеру сприяє стиранню меж між роботою та дозвіллям, підвищуючи ризики особистісного вигорання [2]. Саме тому розвиток комунікативної компетентності стає надзвичайно важливим для студентів.

Комунікативна компетентність включає в себе низку важливих навичок, які допомагають ефективно спілкуватися через електронні засоби зв'язку. Вона передбачає вміння чітко і зрозуміло висловлювати свої думки через письмовий та усний зв'язок, а також активне слухання та розуміння точок зору інших учасників дискусії. Крім того, важливо аналізувати та критично оцінювати інформацію, уміти адаптуватися до різних форматів спілкування, виявляти ввічливість та повагу до співрозмовника. Розуміння етичних аспектів спілкування в онлайн середовищі є не менш необхідним умінням для студентів [3].

У цифровому середовищі здатність виразно та зрозуміло висловлювати свої думки є однією з ключових складових розвитку комунікативної компетентності студентів. Електронні платформи, такі як онлайн-лекції, форуми для обговорень та відеоконференції, відкривають перед студентами безліч можливостей для поліпшення їхніх навичок у письмовій та усній комунікації. Через ці інтерактивні інструменти студенти можуть вчитися створювати чіткі, лаконічні повідомлення, активно взаємодіяти з колегами та викладачами, а також розвивати навички аргументації та впевнено виступати з власними поглядами.

Крім того, розвиток комунікативної компетентності передбачає здатність слухати та розуміти погляди інших. Підтримка здорового діалогу та взаєморозуміння вимагає від них не лише уваги до власних позицій, але й уміння критично оцінювати інформацію, отриману в мережі. Студентам необхідно вміти аналізувати і розрізняти джерела та перевіряти достовірність отриманої інформації. Це допоможе їм приймати обґрунтовані рішення та адаптуватися до різноманітних ситуацій, що зустрічаються в сучасному світі.

Комунікаційна взаємодія в епоху віртуальних комунікацій також вимагає розвитку вміння спілкуватися в різних форматах, включаючи текстові повідомлення, електронні листи, відеозв'язок та соціальні мережі. Студентам важливо володіти різними медійними форматами та адаптуватися до специфіки кожного з них. Розуміння контексту та ефективного використання цих інструментів є ключем до успішного віртуального спілкування. Такий розвиток навичок допомагає студентам стати більш впевненими та ефективними у цифровому середовищі, що відкриває для них безліч можливостей у навчанні та професійному зростанні. У цифровому вимірі важливою є не лише технічна культура, але й етика спілкування. Наприклад, у віртуальних дискусіях часто виникають ситуації, коли студенти відчують себе анонімними та вільними від

відповідальності за свої слова. Проте намагатися підтримувати ввічливість та повагу до інших у будь-яких обговореннях є ключовим. Навіть у віртуальному світі важливо пам'ятати про те, що за кожним екраном – реальні люди зі своїми почуттями та переживаннями. Це допомагає підтримувати конструктивні діалоги та сприяє взаєморозумінню між учасниками.

Набуті у віртуальному середовищі навички комунікації розширюють можливості студентів у професійній сфері. Комунікативна компетентність відіграє важливу роль у будь-якій сфері діяльності, оскільки вона сприяє побудові успішних взаємин з колегами, клієнтами та партнерами. Здатність ефективно взаємодіяти та спілкуватися з іншими людьми через цифрові технології дозволяє студентам розбудовувати мережу професійних контактів, здобувати нові можливості та реалізовувати свій потенціал у різних сферах діяльності. Вміння адаптуватися до різних форматів спілкування та розуміти етичні аспекти взаємодії в онлайн середовищі стає конкурентною перевагою на ринку праці та сприяє успішній кар'єрі в майбутньому.

Розвиток комунікативної компетентності у віртуальних комунікаціях – складна, але важлива задача. Вона передбачає не лише оволодіння технічними аспектами взаємодії в мережі, але й активний розвиток навичок ефективного спілкування, критичного мислення та гнучкості в адаптації до нових технологічних змін. Цей процес вимагає від студентів постійного вдосконалення своїх навичок, але він також відкриває широкі можливості для особистісного розвитку у цифровому світі.

Список використаних джерел

1. Освіта і наука України в умовах воєнного стану. Інформаційно-аналітичний збірник. 2023. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/serpneva-konferencia/2023/22.08.2023/Inform-analytic.zbirn-Osvita.v.umovah.voyennogo.stanu-vykl.rozv.povoyen.perspekt.22.08.2023.pdf> (дата звернення: 01.03.2024).

2. Бакаленко О. А. Досвід використання технологій дистанційного навчання в процесі викладання психологічних дисциплін у технічному університеті: переваги та недоліки. *Impatto dell'innovazione sulla scienza: aspetti fondamentali e applicati* : Raccolta di articoli scientifici «ΛΟΓΟΣ» con gli atti della Conferenza scientifica e pratica internazionale (T. 2) (Verona, Italia, 26 giugno 2020). Verona : Piattaforma scientifica europea, 2020. P. 32 – 34. DOI: <https://dx.doi.org/10.36074/26.06.2020.v2.10>

3. Свінцицька О. М. Формування комунікативної компетентності сучасного фахівця IT-галузі. Житомир, 2019. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/146-3.pdf> (дата звернення: 02.03.2024).